

ภาคผนวก คำนิยาม

1. สมาชิกของครัวเรือน

หมายถึง บุคคลซึ่งอาศัยอยู่เป็นประจำในครัวเรือน รวมทั้งคนที่เคยอยู่ในครัวเรือนแต่ได้จากไปอยู่ที่อื่นชั่วคราว โดยไม่มีวัตถุประสงค์จะไปอยู่ประจำที่อื่นและมีลักษณะอย่างใดอย่างหนึ่ง ดังนี้

- 1) จากไปที่อื่นชั่วคราวไม่เกิน 3 เดือน เช่น ผู้ป่วยที่เข้ารับการรักษาที่โรงพยาบาลหรือผู้ที่ไปบวช (ไม่นับคนในครัวเรือนที่จากไปเพื่อเรียนหนังสือ หรือประกอบอาชีพซึ่งมีที่อยู่ประจำที่อื่น รวมทั้งผู้ต้องโทษ ผู้ถูกเกณฑ์ทหาร และคนไข้ในโรงพยาบาลโรคจิต)
 - 2) จากไปเกิน 3 เดือน แต่ไม่มีที่อยู่อาศัยประจำที่อื่น เช่น ไปทำงานในเรือ เซลล์แมน เป็นต้น
 - 3) จากไปเพื่อศึกษา อบรม ดูงานต่างประเทศไม่เกิน 6 เดือน
 - 4) จากไปทำงานที่อื่นชั่วคราวไม่เกิน 30 วัน นับจากวันไปถึงกำหนดกลับ เช่น ผู้ที่ไปรับจ้าง ตัดอ้อย ฯลฯ
- นอกจากนี้สมาชิกของครัวเรือนยังรวมถึงผู้ที่มาพักอาศัยอยู่ชั่วคราวเกินกว่า 3 เดือน

2. การเดินทางท่องเที่ยว

หมายถึง การเดินทางของสมาชิกในครัวเรือนจากถิ่นที่อยู่อาศัยประจำในจังหวัดหนึ่งไปยังสถานที่ที่อยู่ในอีกจังหวัดหนึ่งหรือต่างประเทศชั่วคราว โดยมีจุดประสงค์เพื่อท่องเที่ยว พักผ่อน เยี่ยมครอบครัว/ญาติมิตร ประชุม หรือสัมมนา เล่นหรือดูกีฬา ประกอบพิธีทางศาสนา รวมทั้งการเดินทางเพื่อไปรับการรักษาตัว หรือประกอบภารกิจอื่นๆ ที่ไม่ใช่ เพื่อการทำงานประจำหรือเพื่อการศึกษา และต้องไม่ใช่การเดินทางที่มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อซื้อสินค้ามาจำหน่าย ผู้เดินทางในลักษณะดังกล่าวข้างต้นจำแนกเป็น 2 ประเภท คือ

- 1) **นักท่องเที่ยว** หมายถึง ผู้เดินทางท่องเที่ยวโดยมีการพักค้างคืนอย่างน้อย 1 คืน
- 2) **นักทัศนาจร** หมายถึง ผู้เดินทางโดยไม่มีพักค้างคืน

3. จำนวนครั้ง/ทริป ของการเดินทาง

หมายถึง รอบระยะเวลาการเดินทางจากจุดเริ่มต้น ณ สถานที่พักอาศัยอยู่ประจำไปยังสถานที่แห่งอื่นในต่างจังหวัด หรือต่างประเทศจนกระทั่งกลับมาอยู่ที่พักอาศัยประจำอีกครั้ง

4. ประเภทกิจกรรมของการท่องเที่ยว

4.1 การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ

หมายถึง การท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยว ทางธรรมชาติ/แหล่งท่องเที่ยวที่มีกิจกรรมเพื่อการดูแลรักษาสุขภาพเป็นกิจกรรมสำคัญในการท่องเที่ยว เพื่อการพักผ่อน การเรียนรู้วิธีการรักษาสุขภาพกายและใจ ให้ความเพลิดเพลิน มีความรู้ในการรักษาคุณค่าของคุณภาพชีวิตที่ดี กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ แบ่งออกเป็น 2 ลักษณะหลักๆ คือ

- 1) การท่องเที่ยวเชิงบำบัดรักษาสุขภาพ เช่น การผ่าตัดเสริมความงามหรือทำศัลยกรรมพลาสติก การลดน้ำหนัก การตรวจสุขภาพเบื้องต้น การทำฟันและรักษาสุขภาพฟัน การทำเลสิก การเข้าคอร์สทำ D-tox หรือการล้างพิษในร่างกาย
- 2) การท่องเที่ยวเชิงส่งเสริมสุขภาพ เช่น การนวดแผนไทย การอบ/ประคบสมุนไพร การอาบน้ำแร่/สปา

4.2 การท่องเที่ยวเชิงนิเวศและผจญภัย

หมายถึง การท่องเที่ยวที่คำนึงถึงสิ่งแวดล้อม ซึ่งครอบคลุมถึงการท่องเที่ยวในสถานที่ธรรมชาติ การแสวงหาประสบการณ์ที่แปลกใหม่ท้าทายโดยมีกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันของคนในท้องถิ่นและนักท่องเที่ยวที่มีการดำเนินการด้วยความเข้าใจ และอนุรักษ์ธรรมชาติให้ยั่งยืนไปพร้อมกับการทำกิจกรรมท่องเที่ยวอย่างมีจิตสำนึก

- กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เช่น การส่องสัตว์ การดูนก การชมผีเสื้อ การนั่งช้าง
- การท่องเที่ยวเชิงผจญภัย เช่น การปีนผา/เขา การปั่นจักรยานเสือภูเขา การล่องแก่ง การพายเรือแคนู/เรือคายัค การเที่ยวถ้ำ
- กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และผจญภัย เช่น การเดินป่า การดำน้ำ

4.3 การท่องเที่ยวเชิงเกษตร

หมายถึง การเดินทางท่องเที่ยวไปยังพื้นที่ชุมชนเกษตรกรรม สวนเกษตร สวนสมุนไพร ฟาร์ม ปศุสัตว์และสัตว์เลี้ยง แหล่งเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำต่างๆ สถานที่ราชการ ตลอดจนสถาบันการศึกษาที่มีงานวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีการผลิตทางเกษตรที่ทันสมัย ฯลฯ เพื่อชื่นชมความสวยงามและได้สัมผัสกับวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชาวชนบท ชนบทรอบเนินม วัฒนธรรม ประเพณี โดยครอบคลุมกิจกรรม เช่น การชมไร่ นาต่างๆ การชมสวนผลไม้ การชมสวนดอกไม้/กล้วยไม้ การชมหมู่บ้านไม้ประดับ การชมกระบวนการผลิตไบโชา การชมฟาร์ม ปศุสัตว์ การชมแหล่งเพาะพันธุ์สัตว์น้ำ

4.4 การท่องเที่ยวเชิงกีฬา

หมายถึง การเดินทางท่องเที่ยวเพื่อเล่นกีฬา หรือการเข้าร่วมชมกีฬา

4.5 การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

หมายถึง การท่องเที่ยวเพื่อชมสิ่งที่แสดงถึงความเป็นวัฒนธรรมประเพณี วิธีการดำเนินชีวิต ศิลปะทุกแขนง และสิ่งต่างๆ ที่แสดงถึงความเจริญรุ่งเรือง การดำเนินชีวิตของบุคคลในแต่ละยุคสมัย หรือการเข้าร่วมกิจกรรมที่เน้นศิลปวัฒนธรรม ประเพณี อย่างมีความตั้งใจ

4.6 การท่องเที่ยวเชิงศาสนา

หมายถึง การเดินทางท่องเที่ยวไปยังศาสนสถานหรือสถานที่ที่มีความสำคัญทางศาสนา เพื่อเยี่ยมชมการบูชา สิ่งศักดิ์สิทธิ์ นมัสการเกจิอาจารย์ รวมไปถึงกิจกรรมด้านศาสนา เช่น การนั่งวิปัสสนา กรรมฐาน

4.7 การท่องเที่ยวทางเรือ

หมายถึง การท่องเที่ยวโดยมีเรือเป็นพาหนะ เดินทาง ด้วยระดับความเร็วที่ไม่มากนักไปตามเส้นทางน้ำ ที่มีทัศนียภาพที่สวยงาม มีวัตถุประสงค์ เพื่อการพักผ่อนและความเพลิดเพลินจากการเดินทาง เช่น การล่องเรือเพื่อรับประทานอาหาร การล่องเรือสำราญที่มีบริการที่พักบนเรืออย่างครบวงจรหรือ การล่องเรือเพื่อชมการแสดงต่าง ๆ การล่องเรือเพื่อชมวิถีชีวิตและวัฒนธรรมท้องถิ่นต่างๆ และการล่องเรือเพื่อชมความงามของธรรมชาติ เป็นต้น

4.8 การท่องเที่ยวในแหล่งที่มนุษย์สร้างขึ้น (นันทนาการและบันเทิง) เป็นการเดินทางไปท่องเที่ยวยังสถานที่หรือกิจกรรมที่มนุษย์สร้างขึ้น ที่มิได้มีความสำคัญ หรือมีความสำคัญน้อยในเชิงประวัติศาสตร์ โบราณคดี ศาสนา หรือวัฒนธรรม แบ่งได้เป็น 6 ประเภทดังนี้

- 1) ย่านบันเทิง/แหล่งบันเทิง
- 2) สวนสัตว์
- 3) สวนสนุก
- 4) สวนสาธารณะ/สวนสาธารณะลักษณะพิเศษ
- 5) พิพิธภัณฑ์เฉพาะทาง
- 6) แหล่งท่องเที่ยวเพื่อการศึกษาทางวิทยาศาสตร์/อุตสาหกรรม/เทคโนโลยี

5. ประเภทของสถานที่พักแรม ได้แก่

- 1) **โรงแรม** หมายถึง สถานที่ประกอบการเชิงการค้าที่นักธุรกิจตั้งขึ้น เพื่อบริการที่พักชั่วคราวสำหรับผู้เดินทางในเรื่องของที่พักอาศัย อาหาร และ บริการอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการพักอาศัยและเดินทาง หรืออาคารที่มีห้องนอนหลายห้องติดต่อกัน ในอาคารหนึ่งหลังหรือหลายหลังที่มีบริการต่างๆ เพื่อความสะดวกของผู้ที่มาพัก
- 2) **รีสอร์ท** หมายถึง สถานที่ประกอบการเชิงการค้าที่นักธุรกิจตั้งขึ้น มีลักษณะเป็นโรงแรมประเภทหนึ่งที่มีตั้งอยู่ในแหล่งธรรมชาติ หรืออยู่ใกล้กับธรรมชาติ มีบรรยากาศดี เพื่อบริการผู้เดินทางในเรื่องของที่พักอาศัย อาหาร และบริการอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการพักอาศัยและเดินทาง
- 3) **บังกะโล** หมายถึง ที่พักสำหรับนักท่องเที่ยวรูปแบบหนึ่งมีลักษณะเป็นบ้านพักชั้นเดียว และมีที่ตั้งอยู่ในแหล่ง ธรรมชาติ หรืออยู่ใกล้กับธรรมชาติ เพื่อให้นักท่องเที่ยวสามารถสัมผัสกับธรรมชาติได้อย่างใกล้ชิด
- 4) **เกสต์เฮาส์** หมายถึง ที่พักที่ดัดแปลงขึ้นและแบ่งห้องเป็นที่พักแรมสำหรับผู้เดินทาง
- 5) **โฮมสเตย์** หมายถึง การท่องเที่ยวรูปแบบหนึ่ง ซึ่งนักท่องเที่ยวจะต้องพักร่วมกับเจ้าของบ้านภายใต้ชายคาเดียวกัน และศึกษาธรรมชาติ วิถีชีวิตไทยหรือวัฒนธรรมไทย โดยมีการจัดบริการและสิ่งอำนวยความสะดวกตามสมควร
- 6) **บ้านรับรอง** คือ ที่พักที่หน่วยราชการ บริษัทหรือเอกชนจัดไว้เพื่อใช้รับรองหรือพักผ่อนโดยไม่เก็บค่าเช่า เช่น
 - บ้านรับรองของหน่วยราชการ หมายถึง ที่พักที่หน่วยราชการจัดสร้างไว้ในจังหวัดต่างๆ เพื่อใช้รับรองแขกของทางราชการหรือผู้เกี่ยวข้องเข้าพัก สถานที่พักในลักษณะนี้มักจะไม่ต้องเสียค่าเช่า
 - บ้านรับรองของบริษัทเอกชน หมายถึง ที่พักที่บริษัทเอกชนได้จัดสร้างไว้ในจังหวัดต่างๆ เพื่อรับรองหรือให้พนักงานของบริษัทที่เดินทางไปจังหวัดนั้นๆ ได้ใช้เป็นสวัสดิการของบริษัท

- 7) **เซอร์วิสอพาร์ทเมนท์** หมายถึง สถานที่ประกอบการเชิงการค้าที่นักธุรกิจตั้งขึ้นเพื่อบริการผู้เดินทาง เรื่องของที่พักราคา ซึ่งได้รวมลักษณะของห้องชุด และโรงแรมเข้าด้วยกัน มีเครื่องตกแต่งบ้าน ชุดรับแขก อุปกรณ์ครัว พื้นที่ปรุงอาหาร และมีสิ่งอำนวยความสะดวกอื่นๆ

6. ลักษณะ/รูปแบบการจัดการเดินทาง ได้แก่

- 1) **การจัดการเดินทางเอง** หมายถึง การเดินทางที่ผู้เดินทางวางแผนจัดการเดินทางด้วยตนเองทุกอย่าง
- 2) **การจัดการเดินทางผ่านบริษัทนำเที่ยว** หมายถึง การเดินทางที่ผู้เดินทางเดินทางโดยการซื้อ รายการนำเที่ยว (Package Tour) จากบริษัทนำเที่ยว โดยบริษัทนำเที่ยวจะทำหน้าที่เป็นผู้จัดการเกี่ยวกับพาหนะ ที่พัก อาหาร/เครื่องดื่ม และกิจกรรมนันทนาการให้ โดยอาจดำเนินการอำนวยความสะดวกเต็มรูปแบบ (การจัดการเดินทางผ่านบริษัทนำเที่ยวทั้งหมด) หรืออาจใช้บริการของบริษัทนำเที่ยว ในการอำนวยความสะดวกบางส่วน เช่น การซื้อตั๋วโดยสารเครื่องบิน การซื้อที่พัก เป็นต้น

7. รายได้ที่เป็นตัวเงิน

หมายถึง รายได้ที่ได้รับจากการทำงาน และที่ได้รับจากแหล่งอื่นๆ ที่ไม่ใช่จากการทำงาน เช่น บำเหน็จ บำนาญ เงินช่วยเหลือต่างๆ เงินโอน และรายได้จากทรัพย์สิน

8. ค่าใช้จ่าย จำแนกเป็นหมวดค่าใช้จ่ายหลัก 7 หมวด ดังต่อไปนี้

- 1) ค่าใช้จ่ายเพื่อเป็นค่าที่พัก เช่น ค่าใช้จ่าย ที่จ่ายเป็นค่าเช่า/ค่าบริการ โรงแรม เกสต์เฮาส์ รีสอร์ท/บังกะโล ที่พักอุทยาน ค่าบำรุงวัด (กรณีพักวัด)
- 2) ค่าใช้จ่ายเพื่อเป็นค่าอาหาร/เครื่องดื่ม รวมค่าอาหาร/เครื่องดื่มทุกรายการที่จ่ายตลอด การเดินทาง เช่น ค่าอาหารในภัตตาคาร ร้านอาหาร ร้านหาบเร่แผงลอย เป็นต้น
- 3) ค่าใช้จ่ายเพื่อเป็นค่าบริการท่องเที่ยว เช่น ค่าบัตรผ่านประตูเพื่อเข้าชมพิพิธภัณฑ์ ค่าธรรมเนียมการเข้าอุทยาน/สวนสัตว์/โบราณสถาน เป็นต้น
- 4) ค่าใช้จ่ายเพื่อเป็นค่าพาหนะเดินทางตลอด การเดินทาง เป็นค่าน้ำมันรถ/ค่าพาหนะเดินทางภายในจังหวัด และข้ามจังหวัด (ตั้งแต่ต้นทางถึงปลายทาง)
- 5) ค่าใช้จ่ายเพื่อเป็นค่าซื้อสินค้า และของที่ระลึก เช่น ค่าใช้จ่ายที่จ่ายเพื่อซื้อสินค้าทั้งสินค้าอุปโภค/บริโภค เพื่อนำกลับไปยังถิ่นที่อยู่ถาวรของตน ไม่รวมสินค้าที่ซื้อเพื่อนำกลับไปขายต่อ เช่น สินค้าประเภทอัญมณี เสื้อผ้าสำเร็จรูป ผ้าไหม สินค้าประเภทแบรนด์เนม หรือเครื่องหนัง เป็นต้น
- 6) ค่าใช้จ่ายทางด้านความบันเทิง เช่น ค่าใช้จ่ายที่จ่ายเพื่อเข้าร่วมกิจกรรมเพื่อความสำราญ/บันเทิง เช่น ค่าบริการเชิงสุขภาพ กอล์ฟ ดำน้ำ ล่องแก่ง กีฬาต่างๆ ชมการแสดงทางศิลปวัฒนธรรม/การแสดงสินค้า ค่าเช่าอุปกรณ์กีฬาบางชนิด เช่น เจ็ทสกี บานาน่าโบ๊ต เป็นต้น
- 7) ค่าใช้จ่ายอื่นๆ เช่น ค่าทำบุญค่ารักษา พยาบาล ค่าฟิล์ม เป็นต้น

9. แหล่งท่องเที่ยวในจังหวัด

การแบ่งประเภทแหล่งท่องเที่ยว ออกเป็น 3 ประเภท ดังนี้

- 1) แหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ เกาะ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า เขตห้ามล่าสัตว์ป่า จุดชมวิว ซากฟอสซิล ถ้ำ ทะเลสาบ/หนอง/บึง พืชดอกไม้และพืชพันธุ์ น้ำตก น้ำพุร้อน/บ่อน้ำร้อน/ธารน้ำร้อน ปะการัง พืช/ป่าชายเลน/พื้นที่ชุ่มน้ำ ภูเขา/ธรณีสัณฐานเฉพาะ แม่น้ำ/แก่ง วนอุทยาน ศูนย์วิจัย/สถานีทดลอง ศูนย์ศึกษาธรรมชาติ สวนรุกขชาติ หาดทราย/ชายทะเล และอุทยานแห่งชาติ
- 2) แหล่งท่องเที่ยวประเภทประวัติศาสตร์ โบราณวัตถุสถาน และศาสนา กำแพงเมือง/คูเมือง ชุมชนโบราณ โบราณสถาน/โบราณวัตถุ ประวัติความเป็นมา พระตำหนัก/วัง/พระราชวัง/คุ้ม พิพิธภัณฑสถาน ศาสนสถาน ศูนย์ศึกษาประวัติศาสตร์ อนุสาวรีย์/อนุสรณ์สถาน และอุทยานประวัติศาสตร์
- 3) แหล่งท่องเที่ยวประเภทศิลปวัฒนธรรม ประเพณี และกิจกรรม เชื้อน/อ่างเก็บน้ำ โครงการหลวง งานประเพณี จุดผ่านแดน ตลาดนัด/ตลาดสด ไร่/สวนเกษตร/สถานีประมง วิถีชีวิตความเป็นอยู่ ศูนย์วัฒนธรรม ศูนย์หัตถกรรม สวนพฤกษศาสตร์ สวนสัตว์/ศูนย์ฝึกสัตว์/สวนสนุก สวนสาธารณะ/สวนหย่อม หมู่บ้าน เหมือง ศูนย์ประชุม ศูนย์การเรียนรู้ และศูนย์กีฬา/กิจกรรมการกีฬาทางบก/ทางน้ำ